

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-76>

УДК 336.027; 658.18

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

ESSENTIAL FEATURES OF THE FOREIGN ECONOMIC TRANSACTIONS TAXATION UNDER THE MARTIAL LAW IN UKRAINE

Чиркова Юлія Леонідівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-9520>**Ткачук Богдана Миколаївна**здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2981-808X>**Chyrkova Yuliia, Tkachuk Bohdana**
Lviv Polytechnic National University

Під час воєнного стану кардинальних змін зазнали усі соціально-економічні сфери функціонування та розвитку нашої держави, зокрема й система податкового управління. У статті розкрито основні зміни в процесі стягнення податків в умовах здійснення зовнішньоекономічних операцій між суб'єктами господарювання України та країн-партнерів в умовах воєнного стану, впровадженого внаслідок повномасштабної війни російської федерації проти України, розпочатої 24 лютого 2022 року. Досліджено особливості внутрішньодержавних новацій щодо особливостей імплементації імпортно-експортних операцій для окремих суб'єктів господарювання. Систематизовано пільги, в тому числі й податкові, впроваджені різними країнами щодо імпорту українських товарів та послуг. Також в цілому розкрито перспективи повоєнної відбудови України, що були окреслені на Міжнародній конференції з питань відновлення України у м. Лугано (Швейцарія), зокрема ті, що власне забезпечуватимуться за рахунок реформування податкових механізмів у нашій державі. Охарактеризовано важливість посилення пільг на ключові українські експортні товари, що необхідні для забезпечення нормального й стабільного життя громадян інших держав. Аналізуючи імпорт, розглянуто зміни, що поетапно вносились у Податковий Кодекс України щодо відповідних операцій українських суб'єктів господарювання. На основі зазначених даних показано вплив проведених заходів на економіку держави в час війни та наголошено на важливості реформування оподаткування зовнішньоекономічної сфери в Україні.

Ключові слова: воєнний стан, оподаткування, зовнішньоекономічні відносини, експорт, імпорт, реформи, пільги.

During martial law, various spheres undergo changes, for example, society, the economy, and the taxation system. Therefore, it is relevant to analyze the impact of the war on the internal and external economic processes of Ukraine and conduct measures to subordinate the economy to military principles. It is important to analyze these measures and evaluate changes in the economic sphere. Therefore, the article discloses the main changes in the collection of taxes during the implementation of foreign economic transactions by economic entities of Ukraine and partner countries during martial law during the large-scale war of the Russian Federation against Ukraine from February 24, 2022, internal reforms regarding import and export transactions for certain entities economic entities. The article mentions the implemented benefits of other countries regarding the import of Ukrainian goods and services. The issue of post-war reconstruction of Ukraine, which was raised at the International Conference on Reconstruction of Ukraine in Lugano (Switzerland), was also revealed. Analyzing imports, changes made to the Tax Code of Ukraine regarding import operations of Ukrainian business entities were considered in tabular form. Reduced rates of excise tax on necessary goods – fuel for citizens and the needs of the Armed Forces of Ukraine are also indicated. Changes related to goods and services of critical import were also indicated. The importance of strengthening benefits for key Ukrainian export goods, which are necessary to ensure a normal and stable life for

citizens of other countries, was characterized. The main changes in the export activity of Ukraine were considered, namely, the goods that are subject to licensing or a complete ban on export were listed. The work contains a list of goods that can cross the border of Ukraine without the application of non-tariff regulation measures, namely, goods for equipping military groups. The issue of foreign economic cooperation with the states recognized as aggressors regarding military operations on the territory of Ukraine – the Russian Federation and Belarus – was also described. The following research methods were used in the work: comparison, analysis and synthesis, inductive method. On the basis of the mentioned data, the influence of the implemented measures on the economy of the military state is shown and the importance of reforming the taxation of Ukraine's foreign economic life is emphasized.

Keywords: martial law, taxation, foreign economic relations, export, import, reforms, benefits.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна 2022 року вплинула на усі аспекти суспільного та економічного життя. При цьому, даний вплив відчувається не лише в межах території України, де він без сумніву є найбільш руйнівним та фатальним, а й серед провідних держав світу. Інфляція у більшості країн, нестача продовольчих товарів та енергоносіїв, підвищення рівня безробіття, кризові процеси в міжнародному політичному середовищі стали прямим чи опосередкованим наслідком жорстокої російської інвазії в нашу державу. В умовах пошуку ефективних інструментів стримування та мінімізування впливу зазначених проблем важливо не ігнорувати доцільність спрощення експортно-імпортних операцій, зокрема, оптимізування митних та інших податків та платежів, що одночасно позитивно впливатиме як на бюджет України, так і соціально-економічний лад та добробут суспільства в нашій державі та країнах-партнерах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження особливостей функціонування різних сфер економіки України, зокрема й оподаткування, у воєнний час, не зважаючи на зовсім короткий період здійснення, простежуємо вже у чималій добірці наукових публікацій, зокрема працях Зоріна О. А., Безверхого К. В., Юрченко О. А., Гембарської Н. Є. та Данилків Х. П. та інших [3; 5; 9]. У роботах зазначених вчених описувались нові правила обліку та звітування суб'єктів господарювання під час війни, а саме піднімалось питання спеціального режиму оподаткування та які податки при цьому сплачуються, із зазначенням суб'єктів, для яких дані режим не є вигідним. Також відстежувались особливості оподаткування імпорту у воєнний час та негативний вплив частого внесення змін до податкового законодавства в цьому контексті, вивчалась еволюція пріоритетів оподаткування в Україні до та під час війни. При цьому, було б доцільно більш деталізувати та систематизувати наявну інформацію про податкові пільги інших

держав в умовах імпорту товарів з України (скасування певними країнами мит та інших податків), поетапні зміни до Податкового Кодексу України, що по-новому регулюють здійснення зовнішньоекономічних операцій фізичних та юридичних осіб, зокрема що стосується товарів так званого критичного імпорту, застосування заходів нетарифного регулювання експортно-імпортної діяльності, оптимізування ключових податків – ПДВ та акцизу – в Україні, припинення ведення зовнішньоекономічної співпраці з державою-терористом та іншими агресорами. В зв'язку з цим тематика нашого дослідження є актуальною та особливо важливою за сучасних дуже непростих обставин.

Ціллю статті є відстеження та аналізування особливостей справляння податків в межах зовнішньоекономічної взаємодії вітчизняних суб'єктів ЗЕД іноземним контрагентами з країн-партнерів в умовах війни з метою виявлення ключових тенденцій та перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу. Кожна ракета, що влучає по території України, «атакує» її економічну сферу, що в собі несе руйнування об'єктів, як військових, так і абсолютно цивільних, «відтік» капіталу із національного господарства та його загальна переорієнтація на забезпечення фронтових потреб. Через війну ВВП України у 2022 р. скоротиться майже удвічі, а саме – на 45% (за прогнозами Світового банку від 10.04.2022 р.). Ще станом на травень 2022 р. сума збитків економіки України від пошкодження та руйнування інфраструктури вже перевищувала \$105,5 млрд або понад 3,1 трлн грн, збитки українських підприємств становили 11,3 млрд доларів США. Від 24 лютого 2022 року пошкоджено чи зруйновано як мінімум 227 підприємств, заводів та фабрик [8]. За даними, представленими українською делегацією на Міжнародній конференції з відновлення України у м. Лугано (Швейцарія), на початок липня 2022 р., тобто на 5-тому місяці повномасштабного вторгнення рф в Україну, загальні збитки

вітчизняної економіки оцінюються в межах 564–600 млрд доларів США [11].

Щомісяця, за твердженням експертів, на забезпечення життєздатності нашої країни в умовах війни витрачається орієнтовно 5–6 млрд. доларів США, а за 5 місяців – це вже 30 млрд доларів США [19]. При цьому, просто зіставивши ці цифри із запланованими на 2022 рік річними видатками Державного бюджету України у розмірі 1,497 трлн. грн (орієнтовно 40,937 млрд. доларів США за курсом валют, встановленим Національним Банком України станом на 21.07.2022 р.), ми чітко бачимо, що власні українські фінансові потужності є в цій ситуації мізерними і без залучення зовнішньої допомоги держава би просто опинилась на межі виснаження і давно б отримала статус банкрута. Відповідно, станом на 01.06.2022 р., за даними Forbes, залучено уже понад 69 млрд дол. США, а ключовими донорами стали США, Великобританія, Франція, Німеччина, Польща та низка інших країн-партнерів, що підтримують боротьбу України проти російського загарбника [20]. Разом з тим, залучення різного роду фінансової допомоги у більшості випадків передбачає її повернення, в тому числі й з відсотками, що розширяє і без того глибоку «боргову яму» України, формуючи важкий тягар для теперішніх і майбутніх поколінь. Тому вкрай актуальними є заходи із пошуку інструментів та впровадження заходів ефективного нарощення власних фінансових ресурсів нашої держави, чимало з яких, безумовно, походять із площини оподаткування.

Усі сфери життя держави сьогодні повинні підпорядковуватися жорстким реаліям та переорієнтовуватися на потреби воєнного часу. І питання оподаткування тут не виняток, а, скоріше, загальне правило. Депутати Верховної Ради України 15.03.2022 р. проголосували за зміни у системі оподаткування, що передбачає сплату податків на добровільній основі для мікробізнесу, а перевірки були скасовані. Фізичні особи-підприємці мають право працювати на спрощеній системі, якщо їх дохід не перевищує 2 млрд грн в рік, при цьому сплачуючи єдиний податок обсягом 2% від обороту, який також є добровільним. ФОПам 2-ої та 3-ої групи дозволено не сплачувати ЄСВ за працівників, які вирішили захищати країну на реальному військовому фронті [17]. Наведені заходи безперечно необхідні українським підприємцям, проте тут має місце і абсолютно негативний фактор для держави, оскільки обсяги надходжень

до бюджету України різко скорочуються, що є неприпустимим під час повномасштабної війни, успіх у якій на пряму залежить від забезпеченості ресурсами, в першу чергу, фінансовими. Тому вкрай необхідно сформувати баланс між інтересами власників бізнесу та інтересами усього населення країни, встановивши оптимальне податкове навантаження на підприємства, проте воно повинно бути таке, що забезпечить стабільне наповнення державного бюджету.

Проте реформи торкнулись і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, оскільки війна – абсолютно непередбачувана ситуація, яка прямо впливає на експортні та імпорتنі операції України та країн світу, погіршення логістичних зв'язків між ними, відсутність товару для постачання тощо.

Говорячи про експорт, який забезпечує значну частину доходів національної економіки, варто зазначити, що внаслідок військових дій торгівля України товарами на світовому ринку практично зупинилась. Знищення виробничих потужностей та міграція робочої сили знизили обсяги виробництва продукції, результатом окупації південних територій є зрив періодів посіву та збору врожаїв, а втрачений доступ до Чорного та Азовського морів значно скорочує обсяги експорту та імпорту. Експерти Світового банку також передбачають подальше зменшення зовнішньоекономічної діяльності до кінця 2022 року: на 80% впаде експорт і на 70% – імпорту [18]. Це, очевидно, прямо впливатиме на стан економіки та рівень життя населення держави, проте беручи до уваги те, що Україна є найбільшим світовим експортером соняшникової олії та зерна, відсутність експорту даних товарів несе за собою глобальну гуманітарну кризу та ризик голоду у багатьох регіонах світу.

Важливою та значною підтримкою з боку інших держав є введення певних пільг щодо українського експорту. У табл. 1 відображено перелік основних країн-партнерів, що ввели запровадили пільгове оподаткування товарів і послуг з України.

Незважаючи на те, що повноцінна угода про вільну торгівлю між Великою Британією та Україною мала запровадитися з 2023 року, Сполучене Королівство з 26.04.2022 р. скасувало усі мита та обмеження на український експорт. Департамент міжнародної торгівлі Британії зазначив, що зняття мит на такі українські товари експорту, як ячмінь, птиця, мед, допоможе українським виробникам розви-

Таблиця 1

Окремі податкові пільги провідних країн-партнерів щодо українського експорту, впроваджені після 24.02.2022 р.

Країна	Дата імплементації	Тип пільги
Велика Британія	26.04.2022	Скасували усі мита та обмеження на український імпорт строком на 1 рік
Канада	08.05.2022	Скасували усі мита та обмеження на український імпорт строком на 1 рік
США	28.05.2022	Скасування мита на імпорт сталі з України
Країни Європейського Союзу	04.06.2022	Скасували усі мита на український імпорт строком на 1 рік
Австралія	05.07.2022	Скасували усі мита на український імпорт строком на 1 рік

Джерело: сформовано авторами шляхом узагальнення даних із [1; 2; 4; 6; 7; 10]

ватися і у час війни [4]. Також 8 травня цього року ініціативу британської допомоги економічному сектору України підтримала Канада, яка, поряд із наданням військової допомоги для Збройних Сил України, також прийняла рішення про скасування абсолютно усіх мит на українські товари строком на один рік [10].

Оскільки, Україна – це європейський кордон між війною та миром, що утримує свої позиції для захисту інтересів суспільства усього Європейського Союзу (ЄС), то члени Європарламенту також не залишились осторонь і вирішили ідентично своїм партнерам скасувати ввізні мита на промислову продукцію України, фрукти та овочі, а також анулювати антидемпінгове мито та захисні заходи щодо імпорту строком на один рік [6]. ЄС ніколи раніше не вживав таких масштабних заходів із лібералізації торгівлі щодо жодної країни, це свідчить про всебічну підтримку країнами-партнерами української економіки, що допоможе їй відновити стійкість й конкурентоспроможність і відкрити нові можливості для підприємців [7]. До того ж, 28.05.2022 р. Президент Сполучених Штатів Америки Джо Байден скасував мита на імпорт сталі з України, які були запроваджені його попередником на рівні 25% [2]. У США заявили, що сталеварна промисловість України була пошкоджена внаслідок війни, тому, щоб зберегти дану галузь, що становить визначальну частку промисловості нашої держави, і були запроваджені такі заходи задля підтримки та швидкого відновлення України.

Слідом за провідними державами, Австралія 5 липня 2022 року скасувала мита на український імпорт строком на рік, що сприятиме покращенню та розвитку відносин між нашими державами та допомагатиме вітчизняному

бізнес-середовищу закріпити свої позиції на далекому континенті [1].

Водночас важливою і цінною є безперервна грошова, збройна допомога та прихисток вимушено переселених українців від різних провідних країн, наприклад, Швейцарії, Японії, Чехії, Литви, Латвії, Естонії, Нідерландів тощо.

Важливим моментом є розгляд реформування у сфері імпорту. За час війни двічі вносились зміни до Податкового кодексу України щодо основних аспектів оподаткування. Проаналізуємо основні зазначені зміни, що відбулись від 24 лютого 2022 року до 1 квітня 2022 року, а також у період від 01.04.22 р. до 01.07.22 р. у табл. 2 [12].

Для того, щоб уникнути негативного впливу російської пропаганди та інших видів інформаційного та психологічного впливу, був підписаний Наказ Державного комітету телебачення і радіомовлення України №94 «Про припинення видачі та зупинення дії дозволів на ввезення видавничої продукції з території держави-агресора». Даний Наказ передбачає припинення видачі суб'єктам господарювання на ввезення видавничої продукції, що має походження або виготовлена та/або ввозиться з території держави-агресора, тимчасово окупованої території України [15].

Постановою КМУ № 291 від 16 березня 2022 року «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1153 і від 7 березня 2022 р. № 216» на період дії воєнного стану встановлюється звільнення від оподаткування ПДВ операції із ввезення на МТУ у режимі імпорту, постачання та цільового використання лікарських засобів безпосередньо на МТУ, медичних виробів та допоміжних засобів до них. А Наказ МОЗ

Таблиця 2

Зміни до Податкового Кодексу України у період від 24.02.2022 до 01.07.2022 р.

Базові положення до 24.02.2022	Зміни у ПКУ від 01.04.2022	Зміни у ПКУ від 01.07.2022
Операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту оподатковуються митом, ПДВ (20%) та акцизним податком.	Звільнення від оподаткування митом, ПДВ, акцизним податком операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту.	Скасування звільнення від оподаткування ПДВ, акцизним податком операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту.
Операції з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи оподатковуються ПДВ за ставкою 20%.	Від оподаткування податком на додану вартість звільняються платники ЄП першої, другої та третьої групи, крім фізичних та юридичних осіб, які обрали ставку ЄП 3% доходу, що ввозять товари на митну територію України в митному режимі імпорту.	Скасування звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи.
Платниками єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені п.п 9.3 9 підрозділу 8 розділу ХХ, не можуть бути суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво, експорт та імпорт, продаж підакцизних товарів (у тому числі і імпорт автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібною торгівлю підакцизними товарами)	Платниками єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені п.п 9.3 9 підрозділу 8 розділу ХХ, можуть бути суб'єкти господарювання, що імпортують автомобілі легкові, кузова до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібною торгівлю підакцизними товарами	Заборона для платників ЄП 3 групи здійснення імпорту автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів

України наголошує на забороні використання на території України лікарських засобів, що були вироблені на території Республіки Білорусь та рф [14].

Сьогодні для забезпечення стійкості та обороноздатності на усіх фронтах необхідно є гуманітарна допомога, що найчастіше є імпортованою. Тому для полегшення та пришвидшення ввезення необхідних товарів від

донорів був створений спрощений порядок ввезення. Важливим є забезпечення паливом як потреби простих громадян, так і потреби Збройних Сил України та інших військових угруповань. Тому, на період дії режиму воєнного стану, операції з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України бензину та газу, що використовується як пальне для транспортних засо-

бів, оподатковуються акцизним податком у розмірі 0,00 євро за 1000 літрів, а нафта або нафтопродукти оподатковуються за ставкою у розмірі 7 відсотків.

Без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД можуть перетнути митний кордон України такі товари, як: каски, бронежилети для потреб правоохоронних органів, ЗСУ та інших військових формувань, інших суб'єктів, що здійснюють боротьбу з тероризмом; матеріали для виготовлення бронежилетів; каски тощо. Запроваджено спрощений порядок перетину МКУ товарів подвійного використання: пластини для бронежилетів, переносні радіостанції нецивільного призначення, БПЛА нецивільного призначення, біноклі, монокуляри й інші оптичні труби, оптичні та коліматорні приціли, тепловізори та прилади нічного бачення тощо. Дані товари визнаються гуманітарною допомогою, якщо митному органу було подано гарантійний листі кінцевого користувача. Кінцевим користувачем у цьому випадку можуть бути органи військового управління, правоохоронні органи, інші військові формування, інші суб'єкти, що ведуть боротьбу з тероризмом [21].

До 1 липня 2022 імпортери фактично не могли розраховуватися за товари, якщо вони не представляють групу товарів критичного імпорту оскільки на період дії воєнного стану Національний банк України заборонив здійснювати транскордонний переказ валютних цінностей або ж переказувати кошти на рахунки банків-нерезидентів за імпортні операції, окрім придбання товарів критичного імпорту [16]. Проте 01.07.2022 р. згідно з змінами до ПКУ список товарів критичного імпорту скасовується, проте для імпорту послуг все ще частково існують обмеження. Послуги, роботи, права інтелектуальної влас-

ності, інших немайнових прав, що призначені для продажу, здійснення переказів за які контролює НБУ, зазначені у постанові Кабінету Міністрів України № 761 від 07.07.2022 р. [13].

Висновки. Отже ми розглянули зміни в оподаткуванні зовнішньоекономічної діяльності в Україні, що спрямовані на врегулювання даної сфери та підпорядкування її умовам воєнного часу. Очевидно, що окремі аспекти оподаткування експортно-імпортних операцій до та після введення воєнного стану кардинально різняться, щодня оновлюються та доповнюються законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють здійснення ЗЕД, залежно від ситуацій, що виникають під час війни, які надзвичайно непросто спрогнозувати. Тому необхідним є швидке реагування на усі події, що так чи інакше можуть вплинути на економічний та суспільний стан як України, так й інших держав. Найважливішим сьогодні є збереження статусу України як надійного, чесного партнера в очах світової спільноти та ключових дружніх держав зокрема, що дасть змогу і в подальшому отримувати їх військову та економічну допомогу до повної перемоги нашої держави над агресором та у період відновлення. Окрім цього, пріоритетом також має бути розроблення та залучення ефективного макроуправлінської інструментарію, в тому числі оптимального податкового важелю, який, з одного боку, забезпечуватиме постійне інтенсивне наповнення державного бюджету вкрай необхідним власним ресурсом для самостійного нарощення обороноздатності країни в боротьбі з окупантом, а з іншого, - не стане інструментом розорення фізичних та юридичних осіб держави, які, будучи свідомими платниками податків в час війни, все ж таки збережуть потенціал до адаптивного функціонування та поступального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Австралія скасувала на рік мита на український імпорт (2022). *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/ua/news/avstraliia-skasovala-na-rik-myta-na-ukrainskyj-import>.
2. Байден скасував мита на українську сталь на один рік (2022). *Укрінформ*. *Мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3494675-bajden-skasuvav-mita-na-ukrainsku-stal-na-odin-rik.html>.
3. Безверхий К. В., Юрченко О. А. Спеціальний режим оподаткування для суб'єктів господарювання під час війни: нові правила обліку та звітування. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6234>.
4. Британський уряд скасував всі мита на експорт з України (2022). *Аналітичний портал «Слово і Діло»*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/26/novyna/ekonomika/brytanskyj-uryadskasuvav-vsi-myta-ek-sport-ukrayiny>.
5. Гембарська Н. Є., Данилків Х. П. Зміни оподаткування в умовах воєнного стану. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення

інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, сільських територій та країн V-4». С. 29–32. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10578/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D0%A7.2.pdf#page=30>.

6. Європарламент схвалив скасування мит на весь український експорт (2022). *Аналітичний портал «Слово і Діло»*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/19/novyna/ekonomika/evroparlament-sxvalyv-skasuvannya-myt-ves-ukrayinskyj-eksport>.

7. ЄС скасовує мита на українські товари. Більшість стосується аграрної продукції (2022). *Landlord*. URL: <https://landlord.ua/news/ies-skasovuie-myta-na-ukrainski-tovary-bilshist-stosuietsia-ahrarnoi-produktsii>.

8. Загальна сума прямих збитків інфраструктури (2022). *Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3494450-zagalna-suma-pramih-zbitkiv-infrastrukturi-vze-perevisue-1055-milarda-kse.html>.

9. Зоріна О. А. Оподаткування імпорту під час війни: бути чи не бути? Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. Фенікс-2022». 2022. С. 107–108. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/57285/1/Conference_NTU_KhPI_2022_Mizhnarodni_ekonomichni_vidnosyny.pdf#page=107.

10. Канада на рік скасовує всі мита на українські товари – міністр економіки (2022). *Аналітичний портал «Слово і Діло»*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/08/novyna/polityka/kanada-rik-skasovuye-vsi-myta-ukrayinski-tovary-ministr-ekonomiky>.

11. Лугано: вихідний пункт «дорожньої карти» відродження України (2022). *Підрозділ Швейцарської національної теле- та радіокомпанії SRG SSR*. URL: https://www.swissinfo.ch/rus/лугано--вихідний-пункт--дорожньої-карти--відродження-україни/47719148?utm_campaign=ownposts&utm_medium=displaylist&utm_content=o&utm_source=swissinfoch.

12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування: Закон України від 21.06.2022 № 2325-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-IX#Text>.

13. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153 та визнання таким, що втратив чинність, пункт 1 постанови Кабінету Міністрів України від 16 березня 2022 р. № 289: Постанова від 7 липня 2022 року № 761 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://document.vobu.ua/doc/13744>.

14. Про заборону застосування на території України лікарських засобів походженням з Республіки Білорусь: Наказ від 19 березня 2022 року № 503 / Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0503282-22#Text>.

15. Про припинення видачі та зупинення дії дозволів на ввезення видавничої продукції з території держави-агресора: Наказ від 6 березня 2022 року № 94 / Державний комітет телебачення і радіомовлення України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN073415?an=4>.

16. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова від 24 лютого 2022 року № 18 / Правління Національного банку України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/PB22027?an=2>.

17. Стояненко І. В., Грабовська Н. В. Особливості оподаткування бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. *International scientific and practical conference «Advancing in research, practice and education»*. 2022. С. 200–203. URL: <https://cutt.ly/nZPoFC4>.

18. Стояненко І. В., Урсатій А. Е. Війна в Україні: наслідки для національної економіки та світу. *International scientific and practical conference «Advancing in research, practice and education»*. 2022. С. 171–177. URL: <https://cutt.ly/TZPogIO>.

19. У США назвали суму, яку Україна щомісяця витрачає на війну з Росією (2022). *УНІАН. Інформаційне агентство*. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyskoviy-byudzheth-yaku-sumu-ukrajina-shchomisyasya-vitrachaye-naviynu-z-rosiyeyu-novini-ukrajina-11874804.html>.

20. Які країни найбільше допомогли Україні з початку війни – рейтинг Forbes. *Слово і Діло. Аналітичний портал*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/01/novyna/polityka/yaki-krajiny-najbilshe-dopomohly-ukrayini-rochatku-vijny-rejtynh-forbes>.

21. Які спрощення для ввезення гуманітарки діють під час війни. Тижневик «Головбух». URL: <https://www.golovbukh.ua/news/29786-yak-sproshchennya-dlya-vvezennya-gumantarki-dyut-pd-chas-vyni>.

REFERENCES:

1. Avstraliia skasovala na rik myta na ukrainskyi import [Australia introduced the abolition of customs duties for a period of 1 year on Ukrainian imports] (2022). GMK Center. Retrieved from: <https://gmk.center.ua/news/avstraliia-skasovala-na-rik-myta-na-ukrainskyj-import/> (in Ukrainian)

2. Biden skasuvav myta na ukrainsku stal na odyń rik [Biden canceled customs duties for Ukrainian steel for the 1-year period] (2022). Ukrinform. Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3494675-bajden-skasuvav-mita-na-ukrainsku-stal-na-odin-rik.html>. (in Ukrainian)
3. Bezverkhyy K. V., Yurchenko O. A. (2022). Spetsialnyi rezhym opodatkovannia dlia subiektiv hospodarivannia pid chas viiny: novi pravyla obliku ta zvituvannia [Special taxation regime for economic entities during the war: new accounting and reporting rules]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*. Retrieved from: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6234>. (in Ukrainian)
4. Brytanskyi uriad skasuvav vsi myta na eksport z Ukrainy [British government annulled all customs duties for export from Ukrainian steel] (2022). Analitychnyi portal «Slovo i Dilo». Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/26/novyna/ekonomika/brytanskyj-uryadskasuvav-vsi-myta-eksport-ukrayiny>. (in Ukrainian)
5. Hembarska N.le., Danykiv Kh.P. (2022). Zminy opodatkovannia v umovakh voiennoho stanu [Changes in taxation under martial law] *Mizhnarodna nauково-praktychna internet-konferentsiia «Vdoskonalennia finansovo-kredytnoho mekhanizmu zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku aharnoho sektoru ekonomiky, silskykh terytorii ta krain V-4»*. Retrieved from: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10578/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D0%A7.2.pdf#page=30>. (in Ukrainian)
6. Yevroparlament skhvalyv skasuvannia myt na ves ukrainskyi eksport [European Parliament adopted the customs duties abolition for export from Ukrainian as a whole] (2022). Analitychnyi portal «Slovo i Dilo». Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/19/novyna/ekonomika/yevroparlament-sxvalyv-skasuvannya-myt-ves-ukrayinskyj-eksport> (in Ukrainian)
7. YeeS skasovuie myta na ukrainski tovary. Bilshist stosuetsia aharnoi produktsii. [EU canceled customs duties for Ukrainian commodities. Most of them are related to agricultural products] (2022) Landlord. Retrieved from: <https://landlord.ua/news/ies-skasovuie-myta-na-ukrainski-tovary-bilshist-stosuetsia-aharnoi-produktsii>. (in Ukrainian)
8. Zahalna suma priamykh zbytkiv infrastruktury. [Total cost of the direct infrastructure losses] (2022). Ukrinform. Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3494450-zagalna-suma-pramih-zbitkiv-infrastrukturi-vze-perevisue-1055-milarda-kse.html>. (in Ukrainian)
9. Zorina O.A. (2022). Opodatkovannia importu pid chas viiny: buty chy ne buty? [Import taxation in wartime: to be or not to be?] *Materialy Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. Stalyi rozvytok Ukrainy v umovakh hlobalizatsii ta yevropeiskoi ekonomichnoi intehratsii: problemy, perspektyvy, efektyvnist. Feniks-2022»*. Retrieved from: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/57285/1/Conference_NTU_KhPI_2022_Mizhnarodni_ekonomichni_vidnosyny.pdf#page=107. (in Ukrainian)
10. Kanada na rik skasovuie vsi myta na ukrainski tovary – ministr ekonomiky [Canada cancels all customs duties on Ukrainian commodities for a year]. Analitychnyi portal «Slovo i Dilo». Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/08/novyna/polityka/kanada-rik-skasovuye-vsi-myta-ukrayinski-tovary-ministr-ekonomiky>. (in Ukrainian)
11. Luhano: vykhidnyi punkt «dorozhnoi karty» vidrodzhennia Ukrainy [Luhano: starting point of the “roadmap” for the restoration of Ukraine]. Pidrozdil Shveitsarskoi natsionalnoi tele- ta radiokompanii SRG SSR. Retrieved from: https://www.swissinfo.ch/rus/luhano--vykhidnyi-punkt--dorozhnoi-karty--vidrodzhennia-ukrainy/47719148?utm_campaign=ownposts&utm_medium=displaylist&utm_content=o&utm_source=swissinfoch. (in Ukrainian)
12. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo perehliadu okremykh pilh z opodatkovannia: Zakon Ukrainy vid 21.06.2022 № 2325-IX / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-IX#Text>. (in Ukrainian)
13. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 liutoho 2022 r. № 153 ta vyznannia takym, shcho vtratyv chynnist, punkt 1 postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2022 r. № 289: Postanova vid 7 lypnia 2022 roku № 761 / Kabinet Ministriv Ukrainy. Retrieved from: <https://document.vobu.ua/doc/13744>. (in Ukrainian)
14. Pro zaboronu zastosuvannia na terytorii Ukrainy likarskykh zasobiv pokhodzhenniam z Respubliky Bilorus: Nakaz vid 19 bereznia 2022 roku № 503 / Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0503282-22#Text>. (in Ukrainian)
15. Pro prypynennia vydachi ta zupynennia dii dozvoliv na vvezennia vydavnychoi produktsii z terytorii derzhavy-ahresora: Nakaz vid 6 bereznia 2022 roku № 94 / Derzhavnyi komitet telebachennia i radiomovlennia Ukrainy. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN073415?an=4>. (in Ukrainian)
16. Pro robotu bankivskoi systemy v period zaprovadzhennia voiennoho stanu: Postanova vid 24 liutoho 2022 roku № 18 / Pravlennia Natsionalnoho banku Ukrainy. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/PB22027?an=2>. (in Ukrainian)

17. Stoianenko I. V., Hrabovska N. V. (2022) Osoblyvosti opodatkuvannia biznesu v Ukraini v umovakh voienohoho stanu [Features of business taxation in Ukraine under the martial law status]. International scientific and practical conference «Advancing in research, practice and education». P. 200–203. Retrieved from: <https://cutt.ly/nZPoFC4>. (in Ukrainian)
18. Stoianenko I. V., Ursatii A. E. (2022) Viina v Ukraini: naslidky dlia natsionalnoi ekonomiky ta svitu [The war in Ukraine: effects for national economy and the world]. International scientific and practical conference «Advancing in research, practice and education». P. 171–177. Retrieved from: <https://cutt.ly/TZPogIO>. (in Ukrainian)
19. U SHA nazvaly sumu, yaku Ukraina shchomisiatsia vytrachaie na viinu z rosiieiu [United States called the amount that Ukraine spends monthly on the war with russia]. UNIAN. Informatsiine ahentstvo. Retrieved from: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyskoviy-byudzheth-yaku-sumu-ukrajina-shchomisyacya-vitrachaye-navinyu-z-rosiyeyu-novini-ukrajina-11874804.html>. (in Ukrainian)
20. Yaki krainy naibilshe dopomohly Ukraini z pochatku viiny – reitynh Forbes. [Which countries have helped Ukraine the most since the beginning of the war – Forbes rating]. Slovo i Dilo. Analitychnyi portal. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/01/novyna/polityka/yaki-krayiny-najbilshe-dopomohly-ukrayini-pochatku-vijny-rejtynh-forbes>. (in Ukrainian)
21. Yaki sproshchennia dlia vvezennia humanitarky diut pid chas viiny [What simplifications are being implemented for humanitarian aid under the war conditions]. Tyzhnevyyk «Holobbukh». Retrieved from: <https://www.golobbukh.ua/news/29786-yak-sproshchennya-dlya-vvezennya-gumantarki-dyut-pd-chas-vyni>. (in Ukrainian)